

HƏRBİ MUSIQININ MAESTROSU YUSİF AXUNDZADƏ

Nərmin CƏBİYEVƏ

Təqdim olunmuş məqalədə, Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Orkestr xidmətinin rəisi, Xalq artisti, Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının Nəfəs və zərb alətləri kafedrasının müdiri, professor cənab General-mayor Yusif Axundzadədən bəhs edilir. Məqalədə Yusif Axundzadənin həyat və yaradıcılığı və hərbi orkestrin təkmilləşməsindən bəhs edilir.

Açar sözlər: Yusif Axundzadə, dirijor, orkestr, Bakı Musiqi Akademiyası, nəfəs və zərb alətləri

Musiqi ifacılıq sənətinin qədim növlərindən biri olan dirijorluq sənətinin maraqlı sahələrindən biri hərbi dirijorluqdur. Dirijorluq sənətinin digər növləri ilə müqayisədə hərbi dirijorluq daha çətin və mürekkəb, böyük məsuliyyət cavabdehlik tələb edən bir sənət növüdür. Hərbi dirijorluq sənətinə yiyələnmək istəyən musiqiçi istedadlı və savadlı olmaqla yanaşı bu peşənin məsuliyyətini dərk etməli son dərəcədə nizam intizamli olmalıdır. Bu sənəti ürəkdən sevən hərbi dirijorluq peşəsinin vurğunu olan belə şəxsiyyətlərdən biri Azərbaycanın ən peşəkar hərbi orkestrinin dirijoru, Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Orkestr xidmətinin rəisi, Xalq artisti, Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının Nəfəs və zərb alətləri kafedrasının müdiri, professor cənab General-mayor Yusif Axundzadədir. Ömrünün 50 ilini hərbi musiqinin inkişafına həsr edən Yusif Axundzadə 2021-ci il 8 fevral tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamı ilə Azərbaycan musiqi sənətinin inkişafında xidmətlərinə görə "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilmişdir. Dövrü mətbuatda verdiyi müsahibələrin əksəriyyətini "ən böyük arzum budur ki, düşmən tapdağı altında olan torpaqlarımız işğaldan azad olunsun" sözləri ilə bitirən Yusif Axundzadə yaşının müdriklik çağında 75 yaşında bu arzusuna çatdığı böyük sevinc hissi ilə qeyd edir. 2020-ci il

44 günlük vətən müharibəsi zəfərlə başa çatıb, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa edilərək torpaqlarımız işğaldan azad olunmuşdur. Bu münasibətlə Əlahiddə Nümunəvi Orkestrin ifasında orkestrin rəisi Əməkdar İncəsənət xadimi, Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının Dosenti cənab Polkovnik-leytenant Rüfət Axundzadənin bəsdələdiyi "Qələbə marşı" zəfər paradında səslənmişdir. Vətəni ürəkdən sevən Yusif Axundzadənin ən böyük arzularından biri də mədəniyyət paytahtımız Şuşada - Cıdır düzündə Üzeyir Hacıbəylinin "Koroğlu" operasından Uvertüranın Hərbi orkestrin ifasında səslənməsidir.

1992- ci ildə Yusif Axundzadə Hərbi orkestr xidmətini yaratmışdır. Həmin ilin 9 oktyabrında

Azərbaycan Silahlı qüvvələrinin Azadlıq meydanında keçirilən ilk təntənəli rəsmi keçidində hərbi orkestr çıxış etmişdir. Hərbi orkestrin təkmilləşməsində Yusif Axundzadənin böyük xidmətləri olmuşdur. İlk növbədə onu qeyd etməliyik ki, hərbi orkestrə dirijorluq etmək burada ciddi hərbi intizam yaratmaq repertuar seçimi həddən ziyada çətin bir işdir. Təbiidir ki, hərbi dirijor hər bir hərbiçi kimi ilk növbədə ordu nizam-intizam üçün məsuliyyət daşıyır. Dirijor kimi orkestri bu sözün əsl mənasında idarə etməli, istiqamətləndirməlidir. Yusif

Axundzadənin şəxsi keyfiyyətləri əsl hərbi dirijor sənətinə xas göstəriciləri nümayiş etdirir. Hərbi dirijor vəzifəsində çalışmaq üçün təkə istedadlı, səriştəli musiqiçi olmaq kifayət etmir. Hərbi dirijor nizam-intizamlı olmaqla yanaşı parlaq lider keyfiyyətlərinə malik olmalı, hərbi nəzakət və kübarlıq etiketini özündə daşmalıdır. Bütün bu qeyd olunan cəhətlər Yusif Axundzadəyə məxsusdur.

Yusif Axundzadənin hərbi dirijor kimi fəaliyyəti Azərbaycan Ali Hərbi Dənizçilik məktəbindən başlayır. 1971-ci ildə bu məktəbin orkestrinə hərbi dirijor təyin edilən Yusif Axundzadə orkestrlə birlikdə sovetlər dönmində iki dəfə Moskvada keçirilən hərbi paradada iştirak etmişdir. 1979-cu ildə isə Yusif Axundzadəyə Mədəniyyət işçisi fəxri adı verilmişdir.

Hərbi dirijor kimi Yusif Axundzadənin yaradıcılığının ikinci mərhələsi 1992-ci ildən başlanır. Həmin ildə o, Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Orkestr xidmətinin rəisi vəzifəsinə və baş dirijor təyin edilir. Artıq hərbi orkestrdə çalışdığı bu 29 il ərzində səmərəli fəaliyyətinə görə Yusif Axundzadə Respublikanın Xalq artisti fəxri adına (1998) layiq görülmüş "Hərbi xidmətlərə görə medalı"(2003), "Azərbaycan bayrağı" ordeni (2006) "Şöhrət" ordeni ilə (2021) təltif edilmişdir. 2015 -ci ildə isə ona Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin ali hərbi rütbəsi olan General-mayor rütbəsi verilmişdir. Onu da qeyd etməliyə ki, Azərbaycan musiqisi tarixində Yusif Axundzadə general rütbəsi verilən ilk dirijordur.

"Mən hərbi musiqiçiyəm. Dövlətimə və xalqıma xidmət edirəm. Hərbi musiqi milli ordumuzun atributudur. Bu gün müstəqil azad ölkəmizin milli ordusu vətən torpaqlarını, onun sərhədlərini qoruyur. Azərbaycan Silahlı qüvvələrinin Hərbi Orkestr xidmətinə rəhbərlik etməkdən qürur duyuram". Bu sitat 2016-cı ildə Bakıda "Mütərcim" nəşriyyatı tərəfindən nəşr olunmuş kitabdan

sətirlərdir. Respublikanın xalq artisti, Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının professoru, general-mayor Yusif Axundzadənin həyat və yaradıcılığından bəhs edən kitabın müəllifləri Rüfət Axundzadə və Pərviz Səfəridir. Bu kitabda Yusif Axundzadənin həyat və yaradıcılıq yolu, hərbi dirijor kimi fəaliyyəti ilə yanaşı Hərbi Orkestrinin tarixi inkişaf yolundan da bəhs edilir. Onu da qeyd etməliyə ki, kitabda Yusif Axundzadə həmkarları müxtəlif sənət adamları onun haqqında söylədiyi dəyərli fikirlər də toplanaraq cəmləşdirilmişdir.

Yusif Axundzadənin sənətdə ilk addımları Bülbül adına orta ixtisas Musiqi məktəbindən başlayır. O, 1953-cü ildə bu məktəbə skripka ixtisası üzrə daxil olmuş, yeddinci sinifdən başlayaraq təhsilini fleyta ixtisası üzrə P.N.Zilbermanın sinfindən Ü.Hacıbəyli

adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında (indiki Bakı Musiqi Akademiyası) Əməkdar artist, professor Ələkbər İsgəndərovun sinfində bu ixtisas üzrə təhsil alır. Hələ tələbəlik illərində Yusif Axundzadə zəhmətsevərliyi ilə seçilərək təhsil almaqla yanaşı bir sıra uşaq musiqi məktəblərində, Musiqili Komediya teatrında (indiki Azərbaycan Dövlət Akademik Musiqili Teatrı) , filarmoniyanın simfonik orkestri, "Dan ulduzu"ansamblında, Asəf Zeynallı adına musiqi texnikomunda çalışırdı. Yorulmadan ifaçı kimi öz üzərində işləyən Yusif Axundzadə bu işgüzarlığı sayəsində nəfəs və zərb alətləri ifaçılarının Respublika müsabiqəsinin laureatı adına layiq görüldü.

1970-ci ildə hərbi xidmətə çağırılan Yusif Axundzadə Xəzər Dəniz Hərbi Donammasının tərkibində mahnı və rəqs ansamblında musiqiçi matros kimi xidmət edir. Tezliklə burada orkestr rəisi vəzifəsinə təklif alır. 1971-ci ildən Xəzər Hərbi Dəniz Donammasının Ali Hərbi Dənizçilik Məktəbində hərbi dirijor və orkestr rəisi kimi xidmətə başlayır. Burada çalışdığı dövürdə Yusif Axundzadə bir çox dövlət tədbirlərində çıxış edir.

1992-ci ildən müstəqil respublikanın ordusunda çalışmaq səadəti Yusif Axundzadəyə nəşib olur. Müdafiə Nazirliyinin Əlahiddə Nümunəvi Orkestrinin rəhbəri kimi o, bir sıra mühüm dövlət tədbirlərində , xarici ölkələrdən dəvət olunan qonaqların qarşılama və yola salınması mərasimlərində çıxış edir. Milli ordunun təməlinin qoyulduğu illərdə orkestr üçün hərbi formanın əldə edilməsi, milli kadrların hazırlanması, repertuarın təşkil edilməsi üçün dirijor çox gərgin əmək sərf edir. Orkestrdə solist kimi çıxış edən Elxan Əhədzadə, Natavan Şeyxova, Eldar Axundov, Zümrüd Məmmədova, Heydər Anadolu hərbi-vətənpərlik mövzusunda repertuarla çıxış edirlər. Bununla yanaşı Yusif Axundzadə təkcə çalışdığı orkestr ilə kifayətlənməyərək hərbi hissələr və hərbi təhsil müəssisələrində də yeni orkestrlər yaratmaq qərarına gəlir. Çox qısa bir zamanda Hərbi dəniz qüvvələri (hərbi dirijor -kapitan Tofiq Əsgərov) və C. Naxçıvanski adına Bakı hərbi lisey orkestri (hərbi dirijor Böyükağa Məmmədov) həmçinin bir neçə hərbi qamizon orkestri yaradıldı. 1998-ci ildə Azərbaycan silahlı qüvvələrinin 80 illiyi qarşısında artıq bu liseyin bütün tələblərə cavab verə bilən heyyyəti var idi.

Hərbi orkestr üçün milli kadrların xüsusən nəfəs alətləri ifaçılarının hazırlanması böyük əhəmiyyət kəsb edir. 1995-ci ildə Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru Fərhad Bədəlbəyli ilə qarşılıqlı razılaşmaya görə nəfəs və zərb alətləri kafedrasında "Nəfəsli orkestr dirijoru" ixtisası açılmışdır. Yusif Axundzadə hərbi dirijor kimi orkestr ilə bir çox tədbir və mərasimlərdə öndədir. Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbin buraxılış mərasimi, 28 May Respublika günü , 9 May faşizm üzərində Qələbə günü , Ulu Öndər Heydər Əliyevin anım mərasimi , Yanvar faciəsinin anım mərasiminin qeyd edilməsi ilə yanaşı hərbiçilər arasında keçirilən beynəlxalq idman yarışlarının açılış və bağlanışında da Hərbi orkestr Yusif Axundzadənin rəhbərliyi ilə çıxış edir.

Bu keçirilən möhtəşəm tədbirlər sırasında ehlə bir tədbir vardır ki, Əlahiddə Nümunəvi Orkestrin buradakı ifası əbədi olaraq yaddaşlara həkk olunmuşdur. Bu, hər il sentyabrın 18-də Musiqi günündə Bakı Musiqi Akademiyasının qarşısında keçirilən möhtəşəm tədbirdir. Hər il bu tədbirdə orkestrin ifasında dahi bəstəkar Ü.Hacıbəylinin əsərləri səsləndirilir. Orkestrin repertuarında aparıcı yerlərdən birini tutan Üzeyir Hacıbəylinin "Koroğlu" operasının uvertürası Y.Axundzadənin çox sevdiyi vətənpərlilik aşılaman bir əsərdir. Ümumiyyətlə, Yusif Axundzadə çalışdığı orkestrin repertuarına böyük önəm verir. O, hərbi musiqidəki döyüş əzmini çox dəyərləndirən sənətkarlardandır. Hələ 90-cı illərdə orkestrin yarandığı ilk günlərdə o gərgin şəkildə repertuar seçimi üzərində işləyir. Yusif Axundzadə daim işləməyi sevən insanlardandır. O, musiqi sənətində repertuar seçiminin önəmliyi xüsusən Hərbi Orkestrin fəaliyyətində bu məsələnin həll edici olmasını bu repertuarın həm də güclü təbliğat vasitəsi kimi vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə etməsini daim əldə rəhbər tutmuşdur. Orkestrin repertuarında marşlara geniş yer verilmişdir. Eyni zamanda orkestr müxtəlif xarici dövlətlərin nümayəndə heyətlərini qarşılamaq üçün onların himnlərini hazırlayır. Sırf hərbi orkestr üçün bəstələnən əsərlərdən başqa repertuar seçimində L.V.Bethoven, V.A.Motsart, K.M.Veber, C.Verdi, P.İ.Çaykovski, S.V.Raxmaninov, Ü.Hacıbəyli, Q.Qarayev, F.Əmirov, S.Ələsgərov, O.Zülfüqarov, A.Dadaşov, R.Mirişli başqa bəstəkarların əsərlərinə yer verilir. Yusif Axundzadə öz müsahibələrində Hərbi Orkestrin fəaliyyətində diqqəti çəkən başqa fərqli bir məqamı da həmişə böyük fəxr və qürur hissi ilə qeyd edir. Onun başçılıq etdiyi bu orkestr xarici ölkələrdə qəbul olunmuş təcrübədən fərqli olaraq meydanlardakı çıxışların da bütün əsərləri əzbərdən ifa edir.

Burada qısa bir hayişəyə çıxaraq təxminən otuz il əvvələ qayıtmaq istədik. 1992-ci il iyul ayının 1-də Azərbaycanda hərbi orkestr xidməti yaradılır. Yusif Axundzadənin Hərbi orkestr xidmətinin yaranması tarixçəsindən bəhs edən məqaləsində qeyd etdiyi kimi, həmin tarixdə Azərbaycan Respublikası Müdafiə nazirinin ayrıca əmri ilə hərbi orkestr xidməti rəisi-baş hərbi dirijor təyin olunmuş və bu qurumda xidmət edənlərin sayı və vəzifələri haqqında nizamnamə təsdiq edilmişdi. Yusif müəllim həmin illəri belə xatırlayır "Xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, çox qısa zaman kəsiyində Bakı birləşmiş Ali zabitlər məktəbinin və "N" hərbi hissəsinin orkestr heyətləri doldurularaq tamamlandı və bütün başlıca çatışmazlıqları aradan qaldırıldı. Məhz 1992-ci il oktyabrın 9-da Azərbaycan silahlı qüvvələrinin Azadlıq meydanında keçirilən ilk təntənəli rəsmi keçidinin böyük və gərgin əməyi olub. Qoşunların rəsmi keçidində ifa repertuarı - "Qarşılama marşın"-dan tutmuş toplu orkestrin keçidində səslənən marşadək hamılıqla,

bütövlüklə sırf Azərbaycanlı bəstəkarların əsərlərindən hazırlanmışdı. Xatırlamalıyam ki, rəsmi keçid iştirakçıların çox saylı arzularını nəzərə alınaraq açılışda Azərbaycan Respublikası Əməkdar İncəsənət xadimi Cavanşir Quliyevin "Əsgər marşını" səsləndirdik. Rəsmi keçidin gedişində adı çəkilən əsərlə yanaşı Ü.Hacıbəyli, M.Maqomayevin, Səid Rüstəmovun, Ramiz Mirişlinin, Əlimərdan Əliyevin əsərləri də ifa olundu. Repertuar seçimi Hərbi Orkestrin yarandığı ilk günlərdən gündəmdə olan məsələ kimi musiqiçilərin nəzər-diqqətini cəlb edirdi. 1992-ci ildə Mədəniyyət Nazirliyi hərbi-vətənpərvərlik mahnı və marşları müsabiqəsini keçirməyi qərara alır. Filarmoniyada keçirilən bu müsabiqənin sədri Respublikanın Xalq artisti bəstəkar Tofiq Quliyev idi. Münsiflər heyətinə Aqşin Əlizadə və Polad Bülbüloğlu, Yusif Axundzadə və bir sıra digər məsul işçilər daxil edilmişdir. Bu müsabiqədə dinlənən əsərlər arasında dörd əsər seçilərək hərbi orkestrlər tərəfindən ifa olunması məsləhət görülür.

Hərbi-vətənpərvərlik mövzusunda marş və mahnıların yaranmasının 90-cı illərdə ümumiyyətlə çox böyük ehtiyac duyulurdu. Bununla əlaqədar bir sıra yeni müsabiqələr keçirilir. 1998-ci ildə Bakı şəhəri İcra Hakimiyyəti tərəfindən elan edilən "Marşlar və mahnılar" müsabiqəsi, eləcə də 1999-cu ilin mayında Müdafiə Nazirliyinin əmri ilə keçirilən "Əsgər mahnıları" bədii öz fəaliyyət baxış müsabiqəsi, hərbi-vətənpərvərlik mövzusunda əsərlərin yaranması və təbliği böyük dəstək olmuşdur.

Yusif Axundzadə Hərbi Orkestr üçün repertuar üzərində işləyərkən həmişə böyük zövqlə seçimlər edir. Onuda qeyd etməliyəm ki o, bir sıra əsərlərin nəfəs alətləri orkestri üçün işlənməsi və nəşrində redaktor qismində iştirak etmişdir. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni (nəfəsli orkestr üçün partitura) Azərbaycan bəstəkarlarının hərbi marşları (partitura-əlyazmaları)

1996-cı ildə işlənmişdir. 2000-ci ildə Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri (partitura) və 2019-cu ildə Azərbaycan bəstəkarlarının marşları (məcmuə, partitura) işlənilib hazırlanmışdır.

Yusif Axundzadədən yüksək səviyyəli musiqiçi kimi ən möhtəşəm tədbirlərindən biri də Silahlı Qüvvələrimizin möhtəşəm 100 illik paradında iştirak etməsidir. Ordumuzun gücü və müasir texnikanın nümayiş etdirildiyi bu möhtəşəm paradada Bakı Qarnizonunun Birləşmiş orkestri yüksək səviyyədə iştirak etmişdir. Ordunun 100 illiyi münasibəti ilə Əlahiddə Nümunəvi Orkestr tərəfindən buraxılan diskdə orkestrin dirijorları Əlahiddə Nümunəvi orkestrin rəisi, Polkovnik-leytenant, Əməkdar incəsənət xadimi Rüfət Axundzadə, rəis müavini Mayor İmran Allahverdi və orkestrin hərbi dirijoru kapitan Orxan Zeynallı olmuş, orkestrin müşayiəti ilə solistlər Aynur İsgəndəri, Nəmin Abdullayeva və Kənan Qədimov hərbi marşları, vətənpərvərlik ruhunda mahnılar ifa etmişlər. Onu da qeyd etməliyik ki, Orkestr Azərbaycan xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi ilə bağlı keçirilən dövlət tədbirində də yüksək səviyyədə çıxış etmişdir.

Azərbaycanın şanlı ordusu Qarabağda Zəfər çaldıqdan sonra keçirilən Zəfər paradında Yusif Axundzadə özü səhhəti ilə əlaqədar dirijorluq edə bilməsə də onun oğlu Əməkdar incəsənət xadimi, Polkovnik-leytenant Rüfət Axundzadə Bakı Qarnizonunun birləşmiş Hərbi Orkestrinə dirijorluq etmişdir.

2016-cı ildə Ü. Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasında Xalq artisti, professor General-mayor Yusif Axundzadənin 70 illiyinə həsr olunmuş konsert keçirilmişdir. O, həyatının yarım əsrini herb sənətinə həsr etməklə yanaşı, həm də BMA-nın nəfəs və zərb alətləri kafedrasında çalışaraq, pedaqoji fəaliyyətlə məşğuldur. Yusif Axundzadənin Bakı Musiqi Akademiyasındakı fəaliyyəti 1989-cu ildən başlanır. O, bir müddət "Nəfəs və zərb alətləri" kafedrasında müəllim kimi çalışmışdır. 1994-cü ildən dosent, 1999-cu ildən professorudur. Hal-hazırda kafedra müdürüdür. Kafedrada çalışdığı müddətdə Yusif müəllim bir sıra proqramlar üzərində çalışmış, BMA-nı bakalavr və magistr dərəcəsi ilə bitirənlər üçün dirijorluq üzrə proqramlar işlənilib hazırlanmışdır. O, bir sıra dərslərin elmi redaktorudur. 2014-cü ildə müəllifi Rüfət Axundzadə olan Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının trumpet sinfinin tarixi "dərsliyi, yenə eyni müəllifin Azərbaycan bəstəkarlarının əsərlərinin truba və fortepiano üçün işlənməsi və köçürülməsi eləcə də "xarici bəstəkarlarının əsərlərinin truba və fortepiano üçün işlənməsi və köçürülməsi" not nəşrlərinin redaktoru qismində iştirak etmişdir. Müxtəlif nəfəs alətlərinin tədris metodikası, onların ifaçılıq tarixinə dair metodik işlərə də redaktorluq etmişdir. Y. Axundzadənin Azərbaycan bəstəkarlarının nəfəs alətləri üçün bəstələdikləri əsərlərə böyük maraq göstərməsi bir sıra tədqiqatçıların metodik tövsiyələri və bu mövzuda işlənilən dərslər vəsaitlərinə verdiyi ətraflı rəylərdə özünü bir daha təsdiqləyir. Gözəl fleyta ifaçısı Müzəffər Ağamalızadənin, Oqtay Zülfüqarovun fleyta və simfonik orkestr üçün konserti haqqında metodik

tövsiyələri Yaşar Qarayusiflinin tərtib etdiyi "Azərbaycan musiqisində trumpet və simfonik orkestr üçün konsert janrının yaradıcısı bəstəkar və ifaçı Əziz Əzizli" adlı dərslər vəsaitinə Yusif Axundzadə rəy vermişdir. Bu bir daha təsdiqləyir ki, Yusif müəllim peşəkar kimi hərbi və pedaqoji işə, eləcə də elmi işlərə çox maraqla və dəqiq yanaşan bir insandır.

Sənət dostları və həmkarları daim Yusif Axundzadənin şəxsi və peşəkar cəhətlərini yüksək dəyərləndirirlər. Daim ondan məsləhətlər alan həmkarlarını Yusif müəllim həmişə dəstəkləməyə çalışır. Çalışdığı Bakı Musiqi Akademiyasında Yusif müəllimin təşəbbüsü ilə açılan hərbi dirijorluq sinfində onun davamçıları yetişmişdir. Bu dirijorlar içində Əməkdar incəsənət xadimi Nümunəvi orkestrin rəisi, Polkovnik-leytenant Rüfət Axundzadə, uzun illər Heydər Əliyev adına Ali Hərbi Məktəbin orkestrinin dirijoru olmuş, hal-hazırda Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Akademiyasının orkestr rəisi polkovnik Mahir Ələsgərov, Əlahiddə Nümunəvi Orkestrin dirijoru kapitan Orxan Zeynallı, Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının tələbələrindən ibarət nəfəs və zərb alətləri orkestrinin dirijoru Qəmbərov Taleh onun sinfində təhsil almışlar.

Yusif Axundzadə Hərbi Orkestr üçün bir sıra əsərlər bəstələmişdir. Onun müəllifi olduğu "Azərbaycan marşı" və "Hərbi təyyarəçilər marşı" daim gündəmdədir. Yusif müəllim nəfəs və zərb alətləri orkestri üçün Sevda İbrahimovanın "Sülh marşı" Əfşər Cavanşirovun "Xoş keçir hər anımız" mahnılarını işləmiş Üzeyir Hacıbəylinin "Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni" "Şəfqət bacısı" mahnısı, Emin Sabitoğlunun "Siravi Əhməd" "Can Azərbaycan", Cavanşir Quliyevin "Əsgər Marşı", Ramiz Mirişlinin "Qarşılama Marşı" "Azərbaycan Türkləri" Eldar Mansurovun "Müqəddəs ordu" əsərlərini redaktə etmişdir. Bu redaktə olunan əsərlər sırasında Əməkdar incəsənət xadimi Fəxrəddin Atayevin "26 İyun Marşı" qeyd edilməlidir. Fəxrəddin Atayev dirijorluq ixtisası üzrə Yusif müəllimin sinfində təhsil almışdır.

Yusif Axundzadə publisist kimi daim dövrü mətbuatda çıxış etmiş, ötən əsrin 60-cı illərindən başlayaraq onun məqalələri "Baku" "Azərbaycan gəncləri" "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetlərində dərc edilmişdir. Son zamanlar Yusif müəllim "Musiqi dünyası" jurnalı ilə yaxından olan əməkdaşlıq edir. O, bu jurnalı çox dəyərləndirərək müsahibələrin birində "Musiqi dünyasını respublikada analoqu olmayan bir jurnal adlandırmışdır. 2001-ci ildən başlayaraq Yusif müəllimin məqalələri bu jurnalda dərc edilir. "Musiqi dünyasında dərc olunan "Üzeyir Hacıbəyli adına BMA-nın fleyta sinfinin tarixindən" "Nəfəs və zərb alətləri kafedrası" məqalələrində konservatoriyanın tarixi, ifaçılıq sənəti işıqlandırılır. Son zamanlar Yusif müəllim hərbi orkestrin tarixinin üzərində işləyərək "Hərbi orkestr xidmətinin yaranması" tarixçəsinə dair məqaləsini "Musiqi dünyası" jurnalında dərc etdirmişdir. Bu maraqlı məqalədə Hərbi orkestrin inkişaf yolu, onun repertuarından söz açılaraq, hərbi-vətənpərvərlik ruhunda əsərlər yazan bəstəkarlara minnətdarlıq duyğusu ifadə olunur.

Repertuardan söz düşmüşkən Hərbi orkestrin fəaliyyəti haqqında maraqlı bir məqama da toxunmaq istərdim. Y. Axundzadənin rəhbərlik etdiyi Hərbi orkestrin repertuar zənginliyi ən diqqət çəkən məqamlardan biridir. Yusif müəllim bu repertuarın üzərində işləyərkən solistlərlə işə də böyük önəm verən dirijorlardandır. O müğənnilərdən Elxan Əhədzadə, Eldar Axundov, Zümrüd Məmmədova, Xalq artisti klamet ifaçısı Şükürov Səməd və Dövlət xor kapellası ilə müştərək iş nəticəsində maraqlı repertuar işləyib ərsəyə gətirmişdir.

Yusif Axundzadə hələ gənc yaşlarında çalışdığı 2 № musiqi məktəbində solo konsertlərlə fleyta ifaçısı kimi çıxış etmişdir. 70-ci illərin sonu 80-ci illərdə onun rəhbərlik etdiyi Ali Hərbi dəniz məktəbinin nəfəsli alətlər orkestri konservatoriyasının böyük zalında konsertlər vermiş, hətta 1978-ci ilin 28 aprel tarixində keçirilən belə konsertlərdən birində pianoçu Eyyub Ələsgərov solist kimi çıxış etmişdir. Əlamətdar haldır ki, Yusif Axundzadənin rəhbərlik etdiyi Hərbi orkestr bir sıra tanınmış sənət xadimlərinin yubileyləri münasibətilə BMA-da konsertlər vermişdir. Yusif Axundzadə çox yaradıcı insandır. O, əldə etdiyi ilə kifayətlənmir, daim axtarırdı. Yaradıcılıq yollarında o, həmişə genclərə dəstək olmuşdur.

O, orkestrə gənc ifaçıları cəlb etməklə yanaşı onlardan öz qayğısını əsirgəmir, gənc bəstəkarların əsərlərini interpretasiya edir. Yusif müəllim daim yeniliklərə can atan bir insandır. Onun rəhbərlik etdiyi Nümunəvi orkestr BMA-nin böyük zalında ilk dəfə olaraq Nümunəvi orkestrin ifasında "Avatar", "Zorro", "Harry Potter", "Ulduz müharibələri", kimi məşhur filmlərin musiqisi səslənmişdir. Burada orkestrin rəisi Polkovnik-leytenant Rüfət Axundzadənin zəhmətini qeyd etməmək olmaz. O, öz hesabına xarici ölkələrdən bu sountreklərin partituralarını əldə etmiş və ilk dəfə olaraq Azərbaycanda Nümunəvi Hərbi orkestrin ifasında səslənmişdir.

Yusif müəllimin rəhbərlik etdiyi Nümunəvi Hərbi orkestrin repertuarında dünyanın bir çox dövlətlərinin himnlərinə də geniş yer verilmişdir. Dünya ölkələrindən gələn rəsmi qonaqlar Müdafiə Nazirliyinin Əlahiddə Nümunəvi orkestrinin peşəkar ifalarını çox yüksək dəyərləndirmişlər. Uğurla keçən "Cooperativ-Determination" beynəlxalq hərbi təlimlərinə hazırlıq ərəfəsində Yusif Axundzadə 20-dək artıq dövlətin himnlərinin yüksək səviyyədə ifasını təşkil etmişdir. Sənətinin bütün dərinliklərini bilən Yusif Axundzadə həm də böyük erudisiya və dünyagörüşünə malik bir şəxsiyyətdir. Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti rejissor Oqtay Mirqasımov müsahibələrin birində Yusif Axundzadəni əsl "profi" insan adlandırmış, onun milli hərbi orkestrin gələcək inkişafı ilə bağlı düşüncələrinə yüksək dəyər vermişdi: Yusifin fəaliyyəti yüksək peşəkarlığı bütün bunlar bir fenomendir. Hərb mövzusu böyük, əhəmiyyətli, ağır çəkili bir mövzudur. Mən onunla söhbət etdiyim məqamlarda bir daha əmin oldum ki, Yusif bu sahədə təsadüfi adam deyil. Məsələn o, hərbi musiqinin qədim ənənələrini, o cümlədən şərq türk dünyasının ənənələrini, hərbi musiqisinin əzəmətini, döyüşçülərə aşılacağı qələbə ruhunu, alətlərin xüsusiyyətlərini dərinlən bilir. Onun milli hərbi orkestrin gələcək inkişafı ilə bağlı düşüncələri, fikirləri mənim ürəyimcədir. O, yalnız rəhbərlik etməklə kifayətlənmir, öz işini yüksək dərəcəli musiqiçi kimi peşəkarlıqla həyata keçirir, kadrlar yetişdirir, xidməti borcunu ləyaqətlə icra edir".

Yusif Axundzadənin Nümunəvi Orkestri onun gərgin əməyi hesabına yaranmış və inkişaf etmişdir. Tanınmış musiqiçi, gözəl hərbi dirijor, pedaqoq və ziyalı insan olan Yusif müəllimin bu il 75 yaşı tamam oldu. Bu gözəl yubiley münasibətilə onu ürəkdən təbrik edir, möhkəm can sağlığı, uzun ömür və xalqımızın qələbə ruhunu qoruyan möhtəşəm hərbi orkestrimizin daim önündə dayanmasını arzulayıraq!

ƏDƏBİYYAT

1. Axundzadə R. Səfəri P. General Yusif Axundzadə Bakı: Müntərcim, 2016
2. Axundzadə Y. Arzum budur ki, Hərbi Orkestr qələbə paradı səsləndirsin - "Xalq səbhəsi", 2018- 14 avqust , s. 15

Мастро военной музыки Юсиф Ахундзаде

В статье рассказывается о начальнике военной оркестровой службы Министерства обороны Азербайджанской Республики, народном артисте, заведующем кафедрой духовых ударных инструментов Бакинской Музыкальной Академии имени Узеира Гаджибейли, профессоре, генерал-майоре Юсифе Ахундзаде. В статье рассказывается о жизни и творчестве Юсифа Ахундзаде и о совершенствовании военного оркестра.

Ключевые слова: Юсиф Ахундзаде, дирижер, оркестр, Бакинская Музыкальная Академия, ударные инструменты.

The Maestro Military Music Yusif Akhundzade

The presented article discusses about the Chief of the Military Orchestra Service of the Ministry of Defense of the Republic of Azerbaijan, The Honored National Artist, Head of the Department of Wind and Percussion Instruments of Baku Music Academy named after Uzeyir Hajibayli, General Major, Professor Yusif Akhundzade. The article discusses the life and work of Yusif Akhundzade and the improvement of the military orchestra.

Key words: Yusif Akhundzade, orchestra, Baku Music Academy, wind and Percussion instruments.